

LUẬN VĂN

Đề tài: THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ KHIẾU NẠI QUYẾT ĐỊNH GIẢI
QUYẾT TRANH CHẤP ĐẤT ĐAI TẠI HUYỆN HÀM THUẬN BẮC, TỈNH
BÌNH THUẬN

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa của từ viết tắt
CQNN	Cơ quan nhà nước
GQTCĐĐ	Giải quyết tranh chấp đất đai
HVHC	Hành vi hành chính
QĐHC	Quyết định hành chính
QLNN	Quản lý nhà nước
TCĐĐ	Tranh chấp đất đai
UBND	Ủy ban nhân dân

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tranh chấp đất đai là dạng tranh chấp phổ biến, đa dạng và khá phức tạp. Để giải quyết các vụ án về tranh chấp đất đai đúng căn cứ pháp luật, đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các bên tranh chấp, lợi ích chung của xã hội là điều rất quan trọng và hết sức cần thiết. Đây là một công việc hết sức khó khăn đòi hỏi cơ quan có thẩm quyền giải quyết tranh chấp phải nắm rõ các quy định của pháp luật và cần phải có một hệ thống pháp luật hoàn chỉnh, phù hợp.

Trong những năm gần đây, trên địa bàn cả nước nói chung, huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận nói riêng số lượng án tranh chấp về đất đai có xu hướng gia tăng, đây là một lĩnh vực tranh chấp phức tạp, các đương sự thường khiếu nại gay gắt, kéo dài, các văn bản hướng dẫn giải quyết tranh chấp rất nhiều và qua mỗi thời kỳ lại có những quy định khác nhau. Do đó, để nhận diện và xác định đúng tính chất, đúng các dạng tranh chấp nhằm giải quyết có căn cứ, đúng pháp luật và thấu tình đạt lý các vụ án tranh chấp đất đai cần thiết phải nghiên cứu và tìm hiểu rõ về tính chất, đặc điểm, các căn cứ pháp lý của đất đai, cơ chế, trình tự, thủ tục giải quyết các tranh chấp về đất đai. Sự nhận thức đầy đủ, đúng đắn bản chất và các quy định pháp luật về đất đai là cấp thiết và có ý nghĩa quan trọng trong thực tiễn hoạt động khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp về đất đai nói chung và các tranh chấp về đất đai nói riêng.

Trong hoạt động quản lý hành chính nhà nước thì việc ban hành các quyết định hành chính của cơ quan, người có thẩm quyền ban hành các quyết định dẫn đến tình trạng khiếu nại. Theo quy định hiện hành thì quyền khiếu nại là một trong những quyền cơ bản của con người, công dân đã được ghi nhận trong Hiến pháp

Việt Nam năm 2013: “Mọi người có quyền khiếu nại quyết định hành chính với cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền về những việc làm trái pháp luật của cơ quan, tổ chức, cá nhân”¹. Quyền khiếu nại là quyền bảo vệ quyền của cá nhân, công dân khi bị quyết định hành chính, hành vi hành chính xâm hại nhưng quyền đó được thực hiện, bảo đảm như thế nào lại tùy thuộc vào việc giải quyết khiếu nại của các cơ quan nhà nước. “Để giải quyết các khiếu nại về quyết định hành chính nói chung và quyết định giải quyết tranh chấp đất đai nói chung đúng căn cứ pháp luật, đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các bên khiếu nại quyết định hành chính, lợi ích chung của xã hội là điều rất quan trọng và hết sức cần thiết. Đây là một công việc hết sức khó khăn đòi hỏi cơ quan có thẩm quyền giải quyết khiếu nại phải nắm rõ các quy định của pháp luật và cần phải có một hệ thống pháp luật hoàn chỉnh, phù hợp”².

Trong những năm gần đây, trên địa bàn cả nước nói chung số lượng giải quyết khiếu nại hành chính có xu hướng gia tăng, đây là một lĩnh vực về khiếu nại các quyết định hành chính đã và đang trở nên phức tạp, các đương sự thường khiếu nại gay gắt, kéo dài, các văn bản hướng dẫn giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất rất nhiều và qua mỗi thời kỳ lại có những quy định khác nhau. Do đó, để nhận diện và xác định đúng tính chất, đúng các dạng khiếu nại quyết định hành chính nhằm giải quyết có căn cứ, đúng pháp luật và thấu tình đạt lý cần thiết phải nghiên cứu và tìm hiểu rõ về tính chất, đặc điểm, các căn cứ pháp lý của các quyết định hành chính, cơ chế, trình tự, thủ tục giải quyết các khiếu nại quyết định GQTCĐĐ. Sự nhận thức đầy đủ, đúng đắn bản chất và các quy định pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai là cấp thiết và có ý nghĩa quan trọng trong thực tiễn hoạt động xét xử của Tòa án nhân dân đối với các khiếu nại

¹ Hiến pháp 2013

² <http://hagiang.gov.vn/pages/tintuyentruyenphapluat.aspx?ItemID=29>

quyết định hành chính về đất đai nói chung và các khiếu nại quyết định hành chính trong trật tự quản lý hành chính nói riêng.

Thông qua việc nghiên cứu các vấn đề lý luận cơ bản về khiếu nại quyết định hành chính và thực tiễn áp dụng trong thực tế là điều rất cần thiết. Từ đó, làm cơ sở đánh giá những kết quả đạt được, đồng thời chỉ ra được những hạn chế, bất cập của các quy định pháp luật hiện hành về giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai; những khó khăn, vướng mắc trong thực tiễn tổ chức thực hiện pháp luật trong thực tiễn; đề xuất được các giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật về vấn đề này ở nước ta hiện nay. Với mong muốn ở mức độ nhất định góp phần giúp các cơ quan lập pháp có cơ sở cho việc điều chỉnh, bổ sung các quy định pháp luật phù hợp, góp phần hoàn thiện pháp luật giải quyết khiếu nại quyết định hành chính nói chung. Đảm bảo sự phù hợp giữa các quy định của pháp luật với sự phát triển của kinh tế - xã hội và hội nhập của đất nước, bảo vệ quyền lợi hợp pháp của các bên khiếu nại quyết định giải quyết TCĐĐ, lợi ích chung của xã hội ở nước ta trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; đề xuất các giải pháp để việc thực hiện pháp luật có hiệu quả nhằm tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa, đảm bảo pháp luật được thực thi trong đời sống xã hội, hạn chế những khiếu nại quyết định hành chính xảy ra hoặc các khiếu nại quyết định giải quyết TCĐĐ xảy ra được giải quyết kịp thời đảm bảo sự công bằng về quyền và lợi ích của các chủ thể trong quan hệ khiếu nại quyết định hành chính của các cơ quan nhà nước có thẩm quyền.

Chính vì vậy, việc nghiên cứu đề tài “***Thực hiện pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận***” là rất quan trọng và cần thiết, có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn pháp lý trong tình hình hiện nay.

2. Tổng quan các nghiên cứu liên quan tới đề tài

Trên cơ sở nghiên cứu kế thừa có chọn lọc và phát huy những kết quả nghiên cứu của các công trình khoa học đã khảo sát như đề tài, đề án khoa học cấp nhà nước, cấp bộ, luận án tiến sĩ, luận văn thạc sĩ, các sách chuyên khảo, giáo trình, bài viết hay các tham luận, báo cáo trong hội thảo khoa học liên quan tới thực hiện trách nhiệm bồi thường Nhà nước; công chức và chế độ công vụ, trong đó có một vài công trình, bài viết như sau:

- Sách chuyên khảo "Hệ thống chính trị cấp cơ sở với việc giải quyết khiếu nại của công dân hiện nay", của Đỗ Thị Minh và Đỗ Thành Nam (Nhà xuất bản Lý luận Chính trị);
- Sách tham khảo “Cơ chế giải quyết khiếu nại - thực trạng và giải pháp” của Viện nghiên cứu chính sách pháp luật và phát triển do Tiến sĩ Hoàng Ngọc Giao chủ biên;
- “Tài phán hành chính trong bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền và hội nhập Quốc tế ở Việt Nam” của Viện Nhà nước và pháp luật do PGS.TS Nguyễn Như Phát và PGS.TS Nguyễn Thị Việt Hương đồng chủ biên và một số bài viết liên quan trên các tạp chí khoa học.
- "Một số vấn đề đổi mới cơ chế giải quyết khiếu kiện hành chính ở Việt Nam", của Nguyễn Văn Thanh và Đinh Văn Minh (Nhà xuất bản Tư pháp năm 2005);
- "Cơ chế giải quyết khiếu nại - thực trạng và giải pháp" của Viện nghiên cứu chính sách pháp luật và phát triển do Tiến sĩ Hoàng Ngọc Giao chủ biên và một số bài viết có nội dung liên quan trên các tạp chí khoa học, báo mạng.
- Đề tài khoa học cấp Bộ của Thanh tra Chính phủ năm 2004 về “Hoàn thiện cơ chế giải quyết khiếu kiện hành chính ở Việt Nam”;

** Ngoài ra, còn có một số đề tài luận văn, luận án:*

- Luận án Tiến sĩ về đề tài "Tăng cường hiệu quả pháp luật về giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở Việt Nam hiện nay" của Nguyễn Thế Thuận, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (năm 2001);
- Luận văn thạc sĩ đề tài "Giải quyết tranh chấp, khiếu nại trong lĩnh vực đất đai theo thủ tục hành chính tại Thành phố Hồ Chí Minh", của Nguyễn Thiện Thành;
- Luận án tiến sĩ của tác giả Nguyễn Hạnh, năm 2005 về “Hoàn thiện thủ tục pháp lý giải quyết khiếu nại của công dân”;
- Luận văn Thạc sĩ đề tài “Khiếu nại bồi thường, tái định cư khi Nhà nước bồi thường, tái định cư khi nhà nước thu hồi đất và cơ chế giải quyết Khiếu nại bồi thường, tái định cư khi Nhà nước bồi thường, tái định cư khi nhà nước thu hồi đất của công dân - từ thực tiễn tỉnh Đồng Nai” của tác giả Nguyễn Ngọc Thiên Kim;
- Luận văn Thạc sĩ đề tài “Nâng cao hiệu quả giải quyết khiếu nại của Chủ tịch Ủy ban nhân dân thành phố Hồ Chí Minh” của tác giả Phạm Thanh Tùng;

Tác giả đã sử dụng nhiều thông tin trong các tài liệu này phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài luận văn.

3. Mục đích và nhiệm vụ của đề tài

3.1. Mục đích của đề tài

Nghiên cứu đề tài nhằm mục tiêu góp phần làm sáng tỏ thêm những vấn đề lý luận chung về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai và pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai theo quy định pháp luật hiện hành; chỉ ra được những bất cập, hạn chế của các quy định pháp luật hiện hành về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai; đánh giá được thực tiễn giải

quyết áp dụng pháp luật về vấn đề này nói riêng; đề xuất được một số giải pháp góp phần hoàn thiện hơn pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai, nhằm đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các bên tranh chấp, đảm bảo lợi ích Nhà nước, lợi ích chung của xã hội; góp phần bảo đảm các quy định pháp luật được nhận thức và thực hiện thống nhất trong giai đoạn hiện nay.

3.2. Nhiệm vụ của đề tài

Để thực hiện được mục tiêu nghiên cứu nêu trên, đề tài tập trung vào những nhiệm vụ nghiên cứu chủ yếu sau:

- Nghiên cứu làm rõ hơn những vấn đề lý luận cơ bản về khiếu nại quyết định hành chính và khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai.
- Nghiên cứu làm rõ thực trạng các quy định của pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai và các quy định của pháp luật ở nước ta hiện nay.
- Nguyên cứu làm rõ thực trạng khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở nước ta trong giai đoạn hiện nay.
- Trên cơ sở nghiên cứu làm rõ các vấn đề lý luận và thực tiễn giải quyết khiếu nại quyết định hành chính trong thực tiễn và những vấn đề bất cập, hạn chế làm cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là các quan hệ pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai, quan hệ pháp luật về giải quyết khiếu nại hành chính và thực tiễn áp dụng ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn hiện nay.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- Đề tài tập trung nghiên cứu pháp luật về giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai theo quy định của pháp luật hành chính hiện hành được quy định rõ trong Luật Khiếu nại và các văn bản hướng dẫn thi hành.

- Đề tài nghiên cứu về thực tiễn giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận trong thời gian từ năm 2016 đến năm 2019.

5. Phương pháp nghiên cứu đề tài

Đề tài được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận của Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các quan điểm của Đảng, Nhà nước ta về pháp luật liên quan đến lĩnh vực hành chính nhằm phân tích, lý giải các vấn đề liên quan đến khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai và các vấn đề có liên quan

Tại chương 1 của luận văn tác giả chủ yếu sử dụng phương pháp phân tích, so sánh, đánh giá tổng hợp để làm sáng rõ các vấn đề lý luận cơ bản về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai và pháp luật về giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai.

Phương pháp phân tích, tổng hợp, thống kê, so sánh và phương pháp sơ đồ hóa được tác giả sử dụng ở chương 2, để đánh giá thực trạng pháp luật và thực tiễn giải quyết tranh chấp về giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai.

Chương 3 của luận văn sử dụng phương pháp phân tích, tổng hợp để đề xuất một số giải pháp nhằm hoàn thiện pháp luật về giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai và nâng cao hiệu quả giải quyết trong thực tiễn ở nước ta hiện nay.

6. Ý nghĩa thực tiễn và nghiên cứu đề tài

Kết quả nghiên cứu của đề tài có ý nghĩa cả về mặt lý luận lẫn thực tiễn, tạo một cái nhìn sâu hơn, rộng hơn về hoạt động giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai đáp ứng với yêu cầu trong công cuộc cải cách tư pháp ở nước ta nói chung và tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn hiện nay.

Bên cạnh đó, thông qua quá trình nghiên cứu và những kết quả đã đạt được thì luận văn có ý nghĩa trong việc làm sáng tỏ cả về phương diện lý luận và thực tiễn, hệ thống hóa những vấn đề lý luận và pháp lý về vai trò giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai theo quy định của pháp luật cũng như những chính sách của Đảng và Nhà nước đề ra.

Đồng thời, điểm mới của luận văn chính là trên cơ sở nghiên cứu, tham khảo các công trình khoa học, bài viết nghiên cứu có liên quan thì luận văn đã tiến hành phân tích, tổng hợp, đưa ra dẫn chứng từ đó rút ra kết luận về sự phù hợp của các quy định pháp luật trong vai trò giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai hiện tại cũng như tương lai. Đối với các nhà hoạch định chính sách, các nhà ban hành pháp luật, các cơ quan thực thi pháp luật, phát hiện của đề tài của những tồn tại của pháp luật, những vướng mắc trong quá trình thực thi cũng như các kiến nghị nêu ra có thể được xem là sự đánh giá, là ý kiến đóng góp được cân nhắc kỹ lưỡng, góp phần không nhỏ tạo điều kiện cho họ trong công tác chuyên môn trong công tác giải quyết khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai nói riêng và cả nước nói chung trong giai đoạn hiện nay.

Đặc biệt, đối với sinh viên nghiên cứu, kết quả của đề tài là nguồn tài liệu có giá trị tham khảo khi học tập, nghiên cứu, nhất là khi hoàn thành các báo cáo khoa học cấp khoa, cấp trường trong công tác nghiên cứu về khiếu nại quyết định giải

quyết tranh chấp đất đai ở nước ta trong lĩnh vực quản lý nhà nước. Ngoài ra, đề tài còn có ý nghĩa thiết thực đối với một số đối tượng khác quan tâm đến lĩnh vực này ở nước ta hiện nay.

7. Cấu trúc của luận văn

Luận văn ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo thì nội dung có ba chương gồm

- Chương 1: Những vấn đề lý luận và pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai
- Chương 2: Thực trạng khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai tại huyện

Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận giai đoạn 2016-2019

- Chương 3: Phương hướng và giải pháp nâng cao hiệu quả giải quyết khiếu nại về bồi thường, tái định cư khi Nhà nước thu hồi đất tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn hiện nay

CHƯƠNG 1

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ PHÁP LUẬT VỀ KHIẾU NẠI QUYẾT ĐỊNH GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẤT ĐAI

1.1. Khái niệm, đặc điểm về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

1.1.1. Khái niệm khiếu nại và khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

* Khái niệm khiếu nại

Theo quy định pháp luật và kết quả nghiên cứu của nhiều công trình khoa học thì “*khiếu nại là việc công dân, cơ quan, tổ chức hoặc cán bộ, công chức theo thủ tục do pháp luật quy định đề nghị cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền xem xét lại quyết định hành chính, hành vi hành chính của cơ quan hành chính nhà nước, của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính nhà nước hoặc quyết định kỷ luật cán bộ, công chức khi có căn cứ cho rằng quyết định hoặc hành vi đó là trái pháp luật, xâm phạm quyền, lợi ích hợp pháp của mình*”³. “*Tổ cáo là việc công dân theo thủ tục do pháp luật quy định báo cho cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền biết về hành vi vi phạm pháp luật của bất cứ cơ quan, tổ chức, cá nhân nào gây thiệt hại hoặc đe dọa gây thiệt hại lợi ích của Nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của công dân, cơ quan, tổ chức*”⁴. Trên thực tế, các quy định về thẩm quyền, trình tự, thủ tục khiếu nại và giải quyết khiếu nại; tổ cáo và giải quyết tổ cáo trong

³ <https://hanam.gov.vn/thanhtra/Pages/quyen-khieu-nai-cua-cong-chuc-vien-chuc-o-viet-nam-hien-nay.aspx> ⁴
<https://hanam.gov.vn/thanhtra/Pages/quyen-khieu-nai-cua-cong-chuc-vien-chuc-o-viet-nam-hien-nay.aspx>

Luật khiếu nại trong lĩnh vực đất đai cũng độc lập với nhau, thể hiện qua việc trình tự, thủ tục thực hiện việc khiếu nại trong lĩnh vực đất đai và trình tự, thủ tục, thẩm quyền giải quyết khiếu nại trong lĩnh vực đất đai cũng khác nhau.

Trên thực tế thì quyền khiếu nại là quyền cơ bản luôn được Nhà nước tôn trọng và đảm bảo thực hiện. Cá nhân cơ quan, tổ chức có thể sử dụng quyền để bảo vệ quyền và lợi ích của mình cũng như ngăn ngừa sự vi phạm từ phía các cơ quan và nhân viên nhà nước. Ở các khía cạnh khác, Khiếu nại được coi là kênh rất quan trọng để xã hội giám sát các hoạt động của bộ máy nhà nước, đảm bảo tính pháp chế trong hoạt động của các cơ quan, tổ chức và người có thẩm quyền. Việc thực hiện quyền khiếu nại phải tuân thủ các quy định của pháp luật, một mặt không được cá nhân, cơ quan, tổ chức thực hiện quyền khiếu nại, mặt khác, cũng không được lạm dụng quyền khiếu nại để vu khống đối với cá nhân, tổ chức, cơ quan nhà nước.

“Theo quy định của pháp luật hiện hành, khiếu nại được thực hiện bằng cách đề nghị trực tiếp hoặc bằng văn bản của các cá nhân, tổ chức đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền nhằm bảo vệ lợi ích hợp pháp của các nhân, tổ chức cơ quan đó”⁴.

Trên cơ sở đó, hoạt động khiếu nại được ghi nhận tại Điều 30 Hiến pháp năm 2013 *“Mọi người có quyền khiếu nại trong lĩnh vực đất đai với cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền về những việc làm trái pháp luật của cơ quan, tổ chức, cá nhân”⁵*. Điều 1 Luật Khiếu nại năm 2011: *“Luật này quy định về khiếu nại và giải quyết khiếu nại đối với quyết định hành chính, hành vi hành chính của cơ quan hành chính Nhà nước, của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính Nhà*

nước; khiếu nại và giải quyết khiếu nại quyết định kỷ luật cán bộ, công chức; tiếp công dân; quản lý và giám sát công tác giải quyết khiếu nại. Luật cũng quy định: Trường hợp luật khác có quy định khác về khiếu nại và giải quyết khiếu nại thì áp dụng theo quy định của luật đó (khoản 5 Điều 3)"⁶.

Trên cơ sở đó, thì khái niệm khiếu nại được đề cập như sau: ” *Khiếu nại là việc công dân, cơ quan, tổ chức hoặc cán bộ, công chức đề nghị cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền xem xét lại quyết định hành chính, hành vi hành chính của cơ quan hành chính nhà nước, của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính nhà nước, của người có thẩm quyền trong cơ quan hành chính nhà nước hoặc quyết định kỷ luật của cán bộ công chức khi có căn cứ cho rằng quyết định hoặc hành vi đó trái pháp luật, xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của mình (khoản 1 điều 2 Luật Khiếu nại 2011)"⁷.*

*** Khái niệm quyết định giải quyết tranh chấp đất đai**

“Đất đai là tài sản đặc biệt, là nguồn lực quan trọng trong nền kinh tế thị trường hiện nay, đất đai đem lại nhiều giá trị cho Nhà nước, xã hội và công dân, vì thế giao dịch chuyển nhượng quyền sử dụng đất thông qua hợp đồng chuyển nhượng diễn ra rất sôi động không chỉ ở vùng thành thị mà ở cả vùng nông thôn, không chỉ đất ở mà có cả đất vườn, đất lâm nghiệp. Tùy theo nhu cầu của các bên tham gia hợp đồng. Do đó, việc chuyển nhượng quyền sử dụng đất là một nhu cầu tất yếu của nền kinh tế thị trường”⁸. Tuy nhiên, hoạt động liên quan đến đất đai diễn ra sôi động và dễ dàng trong khi quy định của pháp luật còn nhiều điểm bất cập, nhận thức về pháp luật của một số chủ thể tham gia trong quan hệ chưa cao

⁶ Xem Điều 1 Luật Khiếu nại năm 2011

⁷ Xem khoản 1 Điều 2 Luật Khiếu nại 2011

⁸

nên cũng kéo theo rất nhiều tranh chấp phát sinh. Các tranh chấp phát sinh trong quan hệ liên quan đến quyền sử dụng đất thường do một bên hoặc cả hai bên thực hiện không đúng hoặc không đầy đủ các nội dung giao kết của hợp đồng, chẳng hạn như không giao đất, không trả đủ tiền, không giao giấy tờ đất để làm thủ tục chuyển nhượng, hoặc do giá đất tăng lên nên bên chuyển nhượng thấy bị hớ không muốn tiếp tục thực hiện hợp đồng, có trường hợp do không thỏa thuận việc ai là người đi làm thủ tục chuyển nhượng, ai là người nộp thuế nên cũng xảy ra tranh chấp.

Tranh chấp đất đai là một thuật ngữ, một khái niệm rất phổ biến trong đời sống xã hội. Thuật ngữ này không chỉ xuất hiện trong các văn bản pháp luật mà còn xuất hiện thường ngày trên các phương tiện thông tin đại chúng, trong đời sống nhân dân. Theo Từ điển Tiếng Việt thì *‘Tranh chấp là giành nhau một cách giằng co cái không rõ thuộc về bên nào, là sự đấu tranh giằng co khi có ý kiến bất đồng trong vấn đề quyền lợi giữa hai bên’*⁹. Trong tranh chấp đất đai thì đối tượng tài sản mà các bên tranh chấp giằng co nhau chính là quyền sử dụng đất. Theo khoản 24 Điều

3 Luật đất đai năm 2013 thì, *“Tranh chấp đất đai là tranh chấp về quyền và nghĩa vụ của người sử dụng đất giữa hai hoặc nhiều bên trong quan hệ đất đai”*¹⁰. Như vậy, đối tượng của tranh chấp hợp đồng chuyển nhượng quyền sử dụng đất là các quyền và nghĩa vụ của bên chuyển nhượng và bên nhận chuyển nhượng. Tức là trong quá trình giao kết, thực hiện hợp đồng, các bên có những mâu thuẫn, bất đồng về quyền và nghĩa vụ nên làm phát sinh tranh chấp.

Trong hoạt động giải quyết tranh chấp đất đai thì có thể giải quyết theo con đường hành chính hoặc giải quyết bằng Tòa án. Trên thực tế, hiện nay nhiều tranh

⁹ Từ điển tiếng Việt (2010) Nhà xuất bản Bách khoa

¹⁰ Xem khoản 24 Điều 3 Luật đất đai 2013

chấp về đất đai đã được giải quyết bằng con đường hành chính. Tuy nhiên, quá trình ban hành các quyết định hành chính về giải quyết tranh chấp đất đai vẫn xảy ra hoạt động khiếu nại. Trong thực tế, khiếu nại hành chính là quyền cơ bản của công dân ở mọi nhà nước, thể hiện ý chí của công dân mong muốn nhà nước xem xét lại những quyết định mà công dân không đồng ý, cho là trái pháp luật hoặc không hợp lý. Khiếu nại hành chính không chỉ là quyền mà còn là phương thức căn bản để mỗi người tự bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của mình khi bị xâm phạm bởi các cơ quan nhà nước. Khiếu nại hành chính thể hiện mối quan hệ giữa nhà nước và công dân, thể hiện bản chất dân chủ của một nhà nước. Để thực hiện quyền khiếu nại hành chính, cơ sở đầu tiên và quan trọng nhất chính là xác định những đối tượng có thể bị khiếu nại, lấy đó làm căn cứ để xác định thẩm quyền, trình tự, thủ tục giải quyết và các vấn đề pháp lý khác có liên quan. Đây là vấn đề được rất nhiều quốc gia quan tâm, đặc biệt ở những quốc gia có nền dân chủ lâu đời.

Khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là việc các cơ quan, tổ chức, công dân đề nghị cơ quan nhà nước có thẩm quyền xem xét lại các quyết định hành chính hoặc hành vi hành chính trong quản lý đất đai khi có căn cứ cho rằng các quyết định, hành vi đó là xâm phạm đến quyền và lợi ích hợp pháp của mình. Quyết định hành chính bị khiếu nại trong quản lý đất đai bao gồm: quyết định giao đất, cho thuê đất, thu hồi đất, trưng dụng đất, cho phép chuyển mục đích sử dụng đất; quyết định bồi thường giải phóng mặt bằng, tái định cư; quyết định cấp hoặc thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất quyết định gia hạn thời hạn sử dụng đất. Hành vi hành chính trong quản lý đất đai bị khiếu nại là hành vi của cán bộ, công chức nhà nước khi thực hiện công việc liên quan đến các hoạt động nói trên.

1.1.2. Đặc điểm khiếu nại và khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

Trên cơ sở khái niệm về khiếu nại và khiếu nại trong lĩnh vực đất đai thì có thể đưa ra một số đặc điểm sau:

Đặc điểm thứ nhất: “Khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai liên quan đến quyền và lợi ích thiết thực của chủ thể khiếu nại như nhà ở, đất ở, đất sản xuất, việc làm, chất lượng cuộc sống v.v... và nó xảy ra với tính chất gay gắt trong lĩnh vực đất đai là chưa hợp lý, có dấu hiệu vi phạm pháp luật, xâm phạm đến quyền và lợi ích hợp pháp của mình. Trên cơ sở đó thì cá nhân, tổ chức đã tiến hành thực hiện các quyền của mình trong việc thực hiện quyền khiếu nại trong thực tế. Thông qua việc gửi khiếu nại và giải quyết khiếu nại về vấn đề này thì khẳng định vai trò quyền lực của Nhà nước thông qua việc trao quyền cho người giải quyết khiếu nại nhằm đảm bảo quyền và lợi ích của người dân. Hiện nay, về hoạt động Ủy ban nhân dân cấp huyện và thống nhất từ Trung ương xuống địa phương. Đối với hoạt động khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai thì việc thực hiện trao cho các chức danh cán bộ công chức. *“Xuất phát từ tính chất đặc biệt của đối*

tượng bị khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai đã khẳng định vai trò cần thiết phải giải quyết triệt để vấn đề này. Thông qua các quy định về khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai thực hiện chức năng quản lý nhà nước đối với đất đai. Đồng thời, việc hình thành và thực hiện các quy định này đã khẳng định rõ nét trong thực hiện quyền con người trong thực tế và tăng cường hoạt động kiểm tra giám sát của cơ quan Nhà nước đối với xử lý vi phạm đối với lĩnh vực mà mình quản lý”¹¹.

Đặc điểm thứ hai: *“Tính chất của Khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là phức tạp; việc thẩm tra, xác minh, lập hồ sơ giải quyết khiếu nại khó khăn và mất nhiều thời gian do quá nhiều quy định pháp luật cùng điều chỉnh lĩnh vực này”¹².*

Đặc điểm thứ ba: *“Tình trạng khiếu nại đông người, vượt cấp diễn ra ngày càng nhiều trên lĩnh vực đất đai. tổ chức và cơ chế giải quyết khiếu nại quyết định hành chính về đất đai là thiếu sự đồng bộ, ổn định và còn bất cập”¹⁴.*

Đặc điểm thứ tư: *“Có nhiều chủ thể tham gia vào quá trình giải quyết Khiếu nại và khiếu nại trong lĩnh vực đất đai . Chủ thể khiếu nại quyết định hành chính về đất đai là người sử dụng đất hoặc người được những người này ủy quyền. Người sử dụng đất có thể tổ chức, cộng đồng dân cư, cơ sở tôn giáo, gia đình, cá nhân trong nước, người Việt Nam định cư ở nước ngoài. Nước ta đang chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường, cùng với quá trình đô thị hóa, hiện đại hóa đất nước. Nhà*

¹¹

<https://luatminhkhue.vn/chuyen-de-tranh-chap--khieu-nai--to-cao-ve-dat-dai-va-giai-quyet-tranh-chap--khieu-nai-to-cao-ve-dat-dai.aspx>

¹²

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

nước đã tiến hành lập quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất, thu hồi đất để phục vụ mục đích quốc

14

phòng, an ninh, lợi ích quốc gia, lợi ích cộng đồng, phát triển kinh tế đất nước”¹⁵. Mặc dù khi thu hồi đất, Nhà nước đã thực hiện bồi thường để chi trả lại giá trị quyền sử dụng đất và các chính sách an sinh xã hội kèm theo góp phần đảm bảo ổn định cuộc sống cho người bị thu hồi đất, nhưng một khi những lợi ích đó không được thỏa mãn sẽ làm phát sinh khiếu nại của người dân hoặc người được những người này ủy quyền. Ngoài ra, pháp luật về khiếu nại và đất đai quy định cơ quan hành chính Nhà nước có thẩm quyền giải quyết khiếu nại quyết định hành chính về đất đai theo thủ tục hành chính. Tuy nhiên, trên thực tế quá trình xem xét, giải quyết khiếu nại phát sinh trên lĩnh vực này có rất nhiều chủ thể tham gia từ các cơ quan hành chính, cơ quan tư pháp, cơ quan công an đến Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức thành viên, sự giám sát của Hội đồng nhân dân cùng cấp và cả sự tham gia của chủ đầu tư của dự án. Có thể khẳng định rằng sự tham gia của chủ thể trung gian, đặc biệt nếu lựa chọn được những chủ thể trung gian có uy tín, có kiến thức pháp luật, trải nghiệm quản lý hành chính và được các cơ quan nhà nước, nhân dân tín nhiệm thì tiếng nói của họ bao giờ cũng có tính thuyết phục cao hơn, có được cách nhìn đa phương diện, tìm ra hướng giải quyết thấu tình, đạt lý, tạo được sự đồng thuận từ phía xã hội. Do đó, cần phải khuyến khích, nghiên cứu, xác lập thành những quy định, cơ chế, được pháp luật bảo hộ, đồng thời xác định trách

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

nhiệm của các chủ thể tham gia vào quá trình giải quyết khiếu nại hành chính, nhằm huy động lực lượng của cả hệ thống chính trị tham gia giải quyết khiếu nại của công dân”.

1.2. Nội dung, khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

1.2.1. Nguyên tắc khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

Đối với hoạt động giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai của cơ quan nhà nước có thẩm quyền phải tuân thủ các nguyên tắc sau:

15

Để đảm bảo cơ chế giải quyết khiếu nại đúng pháp luật, bảo vệ được lợi ích nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của cá nhân, cơ quan, tổ chức thì hoạt động giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải được thực hiện theo những nguyên tắc nhất định do pháp luật quy định. Tại Điều 4 Luật Khiếu nại năm 2011 có quy định: “Việc khiếu nại và giải quyết khiếu nại phải được thực hiện theo quy định của pháp luật; bảo đảm khách quan, công khai, dân chủ và kịp thời”¹³.

Một là, “việc giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải được thực hiện theo quy định của pháp luật và văn bản hướng dẫn thi hành. Yêu cầu của nguyên tắc này đòi hỏi hoạt động giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải được thực hiện theo đúng thẩm quyền, trình tự, thủ tục, thời hạn, thời hiệu do pháp luật quy định. Mọi vi phạm pháp luật trong quá trình giải quyết khiếu nại, bất kể là do người khiếu nại hay người giải quyết khiếu nại gây ra, đều phải được xử lý nghiêm minh; không một cơ quan, tổ chức, cá nhân nào được can thiệp trái pháp luật vào hoạt động giải quyết khiếu nại. “*Quyết định giải quyết khiếu nại có*

¹³ Xem điều 4 Luật khiếu nại 2011

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

hiệu lực pháp luật phải được mọi cá nhân, cơ quan, tổ chức tôn trọng và chấp hành nghiêm chỉnh. Nếu không tuân thủ nguyên tắc này sẽ dẫn tới việc giải quyết khiếu nại không hợp pháp và quyết định giải quyết khiếu nại được ban hành không mang lại hiệu lực, hiệu quả trong hoạt động quản lý hành chính nhà nước”¹⁷.

Hai là, nguyên tắc việc giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải bảo đảm khách quan, công khai và kịp thời. Yêu cầu của các nguyên tắc này đòi hỏi cơ quan có thẩm quyền, người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải công khai các khâu của quá trình thụ lý, xác minh và bảo đảm tính khách quan, kịp thời kết luận, ban hành quyết định giải quyết khiếu nại đúng quy định pháp luật. “Thực hiện tốt các nguyên tắc này giúp hạn chế tiêu cực,

17

tình trạng quan liêu, chủ quan trong giải quyết khiếu nại tạo điều kiện cho nhân dân giám sát hoạt động giải quyết khiếu nại, bảo đảm quyết định giải quyết khiếu nại được ban hành chính xác, kịp thời, hợp lý, hợp pháp, nhận được đồng thuận từ phía xã hội, góp phần giải quyết dứt điểm vụ việc, hạn chế tình trạng tiếp khiếu”¹⁴.

Ba là, nguyên tắc việc giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải bảo đảm dân chủ. Yêu cầu của nguyên tắc này đòi hỏi quá trình giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, cơ quan có thẩm quyền, người có thẩm quyền phải trực tiếp gặp gỡ, đối thoại người khiếu nại để lắng nghe, ghi nhận những yêu cầu, nguyện vọng của người khiếu nại, đồng thời qua đó tuyên truyền,

14

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

<https://toaanquangnam.gov.vn/nang-cao-hieu-qua-giai-quyet-khieu-nai-hanh-chinh-ve-dat-dai-la-giai-phap-hanche-khieu-kien-cac-vu-an-hanh-chinh-tai-toa-an/>

phổ biến, giải thích các chính sách pháp luật, đưa ra những phương án giải quyết theo quy định pháp luật cùng bàn bạc, thảo luận tìm ra giải pháp tối ưu nhất; từ đó khi ban hành quyết định giải quyết khiếu nại thấu lý, đạt tình, có tính khả thi cao, bảo đảm dân chủ được người khiếu nại đón nhận, tự giác thực hiện. “*Bên cạnh đó, việc các cơ quan có thẩm quyền tăng cường kiểm tra, giám sát, thanh tra trách nhiệm người đứng đầu trong việc thực hiện pháp luật về tiếp công dân, giải quyết khiếu nại và việc chấp hành các quyết định giải quyết khiếu nại có hiệu lực cũng góp phần đảm bảo, phát huy dân chủ của nhân dân và sự nghiêm minh của pháp luật; nâng cao uy tín Đảng, Nhà nước đối với nhân dân*”¹⁹.

1.2.2. Thẩm quyền khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

Khi có tranh chấp đất đai, Nhà nước khuyến khích các bên tự hòa giải. Trường hợp không tự hòa giải thì nộp đơn yêu cầu tại UBND cấp xã nơi có đất để hòa giải. Thủ tục hòa giải tranh chấp đất đai tại UBND cấp xã được thực hiện trong thời hạn không quá 45 ngày, kể từ ngày nhận được đơn yêu cầu giải quyết tranh chấp đất đai.

Việc hòa giải và xử lý yêu cầu giải quyết tranh chấp đất đai phải được lập thành biên bản có chữ ký của các bên và có xác nhận hòa giải thành hoặc hòa giải không thành của UBND cấp xã. Biên bản hòa giải được gửi đến các bên tranh chấp, lưu tại Ủy ban nhân dân cấp xã nơi có đất tranh chấp.

QUY TRÌNH GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẤT ĐAI

“Căn cứ theo quy định tại (Khoản 3 Điều 203 Luật đất đai 2013) và (Điều 89

Nghị định 43/2014/NĐ-CP) thì việc giải quyết tranh chấp đất đai khi có yêu cầu của đương sự được UBND cấp có thẩm quyền giải quyết. Trường hợp tranh chấp giữa hộ gia đình, cá nhân, cộng đồng dân cư với nhau thì Chủ tịch UBND cấp huyện giải quyết, nếu không đồng ý với quyết định giải quyết thì có quyền khiếu nại đến Chủ tịch UBND cấp tỉnh hoặc khởi kiện tại Tòa án. Trường hợp tranh chấp mà một bên là tổ chức, cơ sở tôn giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài thì Chủ tịch UBND cấp tỉnh giải quyết, nếu không đồng ý với quyết định giải quyết thì có quyền khiếu nại BTNMT hoặc kiện lên Tòa án”¹⁵.

1.2.3. Trình tự, thủ tục khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai *

Hình thức

“Đối với khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần đầu thì gửi cho cơ quan nhà nước có thẩm quyền khiếu nại bạn. Sau đó nếu bị bác thì các chủ thể có thể làm đơn khiếu kiện hành chính ra tòa án nhân dân cấp tỉnh nơi bạn đang sinh sống để tòa án thụ lý giải quyết. Tòa án có thẩm quyền giải quyết khiếu kiện đối với những quyết định hành chính, hành vi hành chính của cơ quan nhà nước có thẩm quyền”¹⁶. “Đối với quyết định hành chính, hành vi hành chính của Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương (sau đây gọi chung là cấp tỉnh) thì người khiếu nại khiếu nại lần đầu đến Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh. Trường hợp người khiếu nại không đồng ý với quyết định giải quyết khiếu nại lần đầu của Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh hoặc hết thời hạn quy định mà khiếu nại không được giải quyết thì có quyền khiếu nại lần hai đến Bộ trưởng quản lý ngành, lĩnh vực. Trường hợp người khiếu nại không đồng ý với quyết định giải quyết lần hai của

¹⁵ <https://luatlongphan.vn/giai-quyet-tranh-chap-dat-dai-giua-ca-nhan-ho-gia-dinh-voi-to-chuc>

¹⁶ <https://luatlongphan.vn/giai-quyet-tranh-chap-dat-dai-giua-ca-nhan-ho-gia-dinh-voi-to-chuc>

Bộ trưởng hoặc hết thời hạn quy định mà khiếu nại không được giải quyết thì có quyền khởi kiện vụ án hành chính tại Tòa án theo quy định của Luật tố tụng hành chính.(Căn cứ tại Điều 7 Luật khiếu nại 2011)”¹⁷.

*** Trình tự**

“Thủ tục hành chính trong giải quyết khiếu nại hành chính là trình tự về thời gian, không gian và các bước tiến hành của cơ quan, tổ chức, cá nhân trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mình trong việc thụ lý, xác minh, kết luận nội dung khiếu nại, ban hành, gửi, công khai quyết định giải quyết khiếu nại đối với quyết định hành chính của cơ quan hành chính nhà nước. Trình tự, thủ tục trong giải quyết khiếu nại hành chính đã được quy định chi tiết tại Thông tư số 07/2013/TT-TTCP ngày 31/10/2013 của Thanh tra Chính phủ quy định quy trình giải quyết khiếu nại hành chính. Khiếu nại và giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là một dạng của khiếu nại hành chính, nên phải được tiến hành theo trình tự, thủ tục theo đúng quy trình giải quyết khiếu nại hành chính của Thanh tra Chính phủ”¹⁸.

Theo đó thì trình tự, thủ tục giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai và trình tự, thủ tục xem xét lại quyết định giải quyết khiếu nại đã ban hành (giải quyết khiếu nại lần hai) của người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại về cơ bản giống nhau, có thể được khái quát thông qua 3 bước chính cụ thể như sau:

Bước 1: Thụ lý, chuẩn bị xác minh nội dung khiếu nại Thụ lý là bước mở đầu thủ tục pháp lý của hoạt động giải quyết khiếu nại và đồng thời xác định rõ nội dung,

¹⁷

<https://stnmt.quangbinh.gov.vn/3cms/mot-so-van-de-ve-khieu-nai-to-cao-va-giai-quet-khieu-nai-to-cao-tronglinh-vu-c-dat-dai.htm>

¹⁸ <http://thanhtra.tiengiang.gov.vn/chi-tiet-tin?/giai-quet-khieu-nai-lan-hai-tai-cap-tinh/5972173>

tính chất của vụ việc khiếu nại để định hướng cho các bước tiếp theo.

Bước 2: Tiến hành xác minh nội dung khiếu nại Thực chất của các hoạt động trong giai đoạn này là thực hiện điều tra theo thủ tục hành chính, nhằm mục đích thu thập chứng cứ làm sáng tỏ vụ việc khiếu nại, bảo đảm việc giải quyết đúng đắn và kịp thời các khiếu nại.

Bước 3: Ban hành, gửi, công khai quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai và lập, quản lý hồ sơ giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai

- Thứ nhất, ban hành Quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Trên cơ sở kết luận xác minh, người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai sẽ ban hành quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải thể hiện rõ thông tin về người khiếu nại, người bị khiếu nại, nội dung khiếu nại, căn cứ để khiếu nại, yêu cầu của người khiếu nại; kết quả giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trước đó (nếu có); kết quả xác minh nội dung khiếu nại; nêu rõ căn cứ để kết luận nội dung khiếu nại là đúng toàn bộ, sai toàn bộ hoặc đúng một phần; giữ nguyên, hủy bỏ toàn bộ hoặc sửa đổi, bổ sung một phần quyết định hành chính (đối với quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần đầu) hoặc yêu cầu người có quyết định hành chính bị khiếu nại sửa đổi, hủy bỏ một phần hay toàn bộ quyết định hành chính (đối với giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần hai); việc bồi thường thiệt hại cho người bị thiệt hại (nếu có) và giải quyết các vấn đề khác có liên quan; quyền khiếu nại lần hai, quyền khởi kiện vụ án hành chính tại Tòa án.

- Thứ hai, gửi quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần đầu có trách nhiệm

gửi quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai cho người khiếu nại, thủ trưởng cấp trên trực tiếp của người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai hoặc người có thẩm quyền, người có quyền, nghĩa vụ liên quan, cơ quan, tổ chức, cá nhân đã chuyển khiếu nại đến và cơ quan thanh tra nhà nước cùng cấp trong thời hạn 03 ngày làm việc, kể từ ngày có quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Đối với quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần 2, người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần hai phải gửi quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai cho người khiếu nại, người bị khiếu nại, người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần đầu, người có quyền, nghĩa vụ liên quan, cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền chuyển khiếu nại đến trong thời hạn 07 ngày kể từ ngày có quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần 2.

- Thứ ba, công khai quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Trong thời hạn 15 ngày, kể từ khi có quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, người có thẩm quyền giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai lần hai có trách nhiệm công khai quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai theo một trong các hình thức sau: Công bố tại cuộc họp cơ quan, tổ chức nơi người bị khiếu nại công tác; niêm yết tại trụ sở làm việc hoặc nơi tiếp công dân của cơ quan, tổ chức đã giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai; thông báo trên phương tiện thông tin đại chúng.

- Thứ tư, lập và quản lý hồ sơ giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Người có trách nhiệm xác minh giúp người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai mở, lập hồ sơ giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai; tập hợp những thông tin, tài liệu, bằng chứng, chứng cứ liên quan đến nội dung khiếu nại, kết quả xác minh, kết luận, kiến nghị, quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai được hình thành từ khi mở hồ sơ giải quyết khiếu nại

về giải quyết tranh chấp đất đai đến khi đóng hồ sơ theo trình tự: Mở hồ sơ giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai với thời điểm mở hồ sơ là ngày thụ lý giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai; thu thập, phân loại văn bản, tài liệu, lập mục lục để quản lý; đóng hồ sơ giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai với thời điểm đóng hồ sơ là ngày người có thẩm quyền thực hiện xong việc gửi quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai và công khai quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Trong thời hạn 30 ngày, kể từ thời điểm đóng hồ sơ, người có trách nhiệm xác minh hoàn thành việc sắp xếp, lập mục lục và bàn giao hồ sơ cho bộ phận lưu trữ của cơ quan được giao xác minh hoặc bàn giao hồ sơ cho bộ phận lưu trữ của cơ quan khác theo chỉ đạo của người giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai”¹⁹.

Thi hành quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai có ý nghĩa quan trọng trong việc bảo đảm công lý, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước, khôi phục quyền và lợi ích hợp pháp của công dân bị xâm hại, chấm dứt việc khiếu nại. Toàn bộ việc nỗ lực giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trước đó sẽ trở nên vô nghĩa nếu như quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai không được thi hành. Tuy nhiên, tổ chức thi hành quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai không thuộc quy trình giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Thi hành quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là việc cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm tổ chức thực hiện quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai đã có hiệu lực pháp luật. Quyết định giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai có hiệu lực được hiểu là quyết định đã đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi của người khiếu nại, đồng thời trong thời hạn do pháp luật quy định, người khiếu nại không tiếp tục khiếu nại hoặc khởi kiện vụ việc ra tòa án hành chính.

¹⁹ <http://thanhtra.tiengiang.gov.vn/chi-tiet-tin?/giai-quyet-khieu-nai-lan-hai-tai-cap-tinh/5972173>

1.3. Vai trò của việc khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

Hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai giúp nhà nước giúp hệ thống quy phạm pháp luật khiếu nại hoàn thiện, đồng bộ hơn, phản ánh đúng yêu cầu dân chủ trong xã hội chủ nghĩa. Đây là một hoạt động quan trọng trong quá trình thực hiện nhiệm vụ của các cơ quan hành chính nhà nước, góp phần thúc đẩy cơ chế hoàn thiện cơ chế hành chính, được thể hiện:

Thứ nhất, khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai được thực hiện đúng theo quy định của pháp luật. Tôn trọng tính tối cao của Hiến pháp trong việc cụ thể hóa quyền khiếu nại của công dân nhằm đảm bảo tính thống nhất của hệ thống các quy phạm pháp luật khiếu nại, là cơ sở để thiết lập trật tự pháp luật, củng cố và tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa trong hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai của các cơ quan hành chính nhà nước sẽ phát huy được tối đa vai trò của nó : + Khi những người có thẩm quyền giải quyết những vụ việc cụ thể họ nhận thức đúng đắn các quy định của pháp luật khiếu nại và thực hiện nhất quán, đảm bảo đúng với tinh thần, nội dung của Hiến pháp và luật trên quy mô toàn quốc, không có ngoại lệ; pháp luật khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai và pháp luật khác có liên quan được thực hiện công bằng với mọi người, mọi chủ thể, không phân biệt địa vị, thành phần, giới tính, dân tộc, tôn giáo... Tất cả những điều trên đều là điều kiện quan trọng để thiết lập trật tự, kỷ cương, đảm bảo tính thống nhất của pháp chế xã hội chủ nghĩa trong quản lý hành chính nhà nước.

+ Việc chấp hành đầy đủ những quy định về trình tự, thủ tục giúp cho khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai và hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai quyết định hành chính của các cơ quan hành chính nhà nước thể hiện sự minh bạch, công khai tạo tiền đề quan trọng để người có thẩm quyền ban

hành quyết định giải quyết đúng pháp luật, bảo đảm pháp chế xã hội chủ nghĩa.

Thứ hai, pháp luật khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phải là công cụ pháp lý để công dân, cơ quan, tổ chức bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình, lợi ích của nhà nước, của xã hội và của người khác bị xâm phạm. Quyền khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai “là phương tiện tự vệ khi các quyền chủ thể bị vi phạm, là hoạt động có tính phòng ngừa nhằm ngăn chặn khả năng vi phạm pháp luật”. Có thể nói, khi nào có hoạt động của quyền lực nhà nước thì ở đó phải có pháp luật khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai để công dân có công cụ pháp lý bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình.

Thứ ba, pháp luật khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai phản ánh nhu cầu, nội dung và là công cụ để bảo vệ nền dân chủ xã hội chủ nghĩa. Khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là một trong những phương thức quan trọng để nhân dân tham gia quản lý nhà nước, kiểm soát việc thực thi quyền lực nhà nước của các cơ quan nhà nước và những người được trao quyền. Quyền khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là phương tiện để nhân dân đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật, bảo vệ lợi ích của nhà nước, của xã hội, lợi ích của công dân. Do đó, việc bảo đảm quyền khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là một trong những biểu hiện sinh động nhất, rõ nét nhất nền dân chủ xã hội chủ nghĩa.

Thứ tư, công tác thanh tra, kiểm tra trách nhiệm khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai quyết định hành chính của Thủ trưởng các cơ quan hành chính nhà nước và những người có thẩm quyền trên các mặt công tác: tiếp dân, tiếp nhận đơn thư khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, giải quyết những vụ việc khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Trong những thời điểm tình hình khiếu nại tố cáo diễn biến phức tạp, hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai quyết định hành chính có nhiều tồn tại, các cơ quan hành chính

nhà nước đã có những giải pháp có tính “đột phá” để xử lý kịp thời, có hiệu quả. Qua công tác thanh tra, kiểm tra cơ quan hành chính cấp trên và người có thẩm quyền biết được cụ thể, chính xác thực trạng hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai quyết định hành chính của cấp dưới, từ đó chấn chỉnh, xử lý kịp thời những yếu kém, vi phạm.

Khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai của cơ quan hành chính nhà nước và những người có thẩm quyền khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai quyết định hành chính phải nghiêm chỉnh thực hiện đầy đủ, đúng đắn các quy định của pháp luật. Trong hoạt động kiểm tra hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, nếu cơ quan hành chính nhà nước vi phạm pháp luật khiếu nại sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến tình trạng pháp chế xã hội chủ nghĩa. Từ đó làm suy giảm lòng tin của nhân dân với chính quyền. Vì vậy cần đảm bảo pháp chế xã hội trong hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai của các cơ quan hành chính nhà nước.

Thứ năm, Khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai của các cơ quan có thẩm quyền tạo cơ sở giải quyết những kẽ hở của luật qua thực tiễn giải quyết sự mâu thuẫn, chồng chéo giữa các văn bản luật. Công tác khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nếu được thực hiện tốt sẽ có tác dụng làm giảm tình trạng tham nhũng, quan liêu. Hoạt động kiểm tra, khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nhằm phát hiện những mặt tích cực để biểu dương, khuyến khích, đồng thời cũng phát hiện những sai phạm, yếu kém để có biện pháp chấn chỉnh, xử lý kịp thời,... Nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với hoạt động quản lý đất đai trong thực tiễn.

1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

*** Quan điểm của Đảng và nhà nước**

Đất đai có vai trò quan trọng trong việc phát triển kinh tế - xã hội của mỗi một quốc gia, ngoài ra vì tính chất nhạy cảm của đất đai nên những vấn đề liên quan đến lĩnh vực này luôn có sự chỉ đạo sát sao, sự quan tâm cụ thể của Đảng và cơ quan Nhà nước có thẩm quyền. Việc đưa ra đường lối chính sách về pháp luật khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là điều cần thiết.

Trong tiến trình thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa IX chúng ta đã đạt nhiều kết quả tích cực, góp phần quản lý chặt chẽ về vấn đề giải quyết tranh chấp đất đai nói chung và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nói riêng trong giai đoạn hiện nay.

Thông qua việc thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa IX, hiệu quả quản lý nhà nước về đất đai từng bước được tăng cường; chính sách pháp luật về đất đai ngày càng được hoàn thiện, nhất là trong vấn đề khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trong giai đoạn hiện nay. Đó là việc chấp hành kỷ luật, kỷ cương trong quản lý, nâng cao hiệu quả và trách nhiệm về khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai tránh việc kéo dài thời gian giải quyết tranh chấp, dẫn đến tình trạng khiếu nại, tố cáo vượt cấp, gây mất ổn định tình hình kinh tế - xã hội ở nước ta. Đồng thời, quan điểm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước ta là cần kiện toàn về công tác quản lý hành chính Nhà nước trong lĩnh vực đất đai, nâng cao vai trò của các cơ quan Nhà nước trong quản lý, giải quyết các vấn đề về đất đai nói chung đáp ứng với tình hình mới của đất nước. Các cơ quan nhà nước phải nâng cao hiệu lực, hiệu quả giải quyết tranh chấp, khiếu nại, tố cáo về đất đai. Cơ chế giải quyết tranh chấp về đất đai cần đảm bảo quyền và lợi ích hợp pháp của các chủ thể. Bên cạnh đó đề cao trách nhiệm, tập trung giải quyết kịp thời, dứt điểm các tranh chấp, khiếu nại, tố cáo về đất đai theo đúng quy định của pháp luật về khiếu nại, tố cáo, tố tụng hành chính, tố tụng dân sự; công bố công khai kết quả giải quyết là điều cần thiết và quan trọng.

Tại nghị quyết hội nghị trung ương 6 Ban chấp hành trung ương Đảng khóa 11 quan điểm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước ta là tiếp tục kế thừa những định hướng, chính sách pháp luật đất đai đã nêu trong Nghị quyết hội nghị lần thứ 7 Ban chấp hành trung ương Đảng khóa IX cần tiếp tục đổi mới và hoàn thiện chính sách pháp luật về đất đai như cải cách hành chính trong lĩnh vực đất đai cần phân định rõ chức năng nhiệm vụ cho các cấp, các ngành, địa phương trong quản lý Nhà nước về đất đai. Đảm bảo sự quản lý thống nhất không chồng chéo, củng cố kiện toàn hệ thống thanh tra đất đai, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ xét xử, cán bộ giải quyết tranh chấp, khiếu nại, tố cáo về đất đai nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được giao.

Dưới sự chỉ đạo của Đảng và Nhà nước thì việc hoàn thiện cơ chế giải quyết các vấn đề về tranh chấp đất đai nói chung và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nói riêng ở nước ta là yếu tố quan trọng trong việc hình thành nên các quy định của pháp luật và thực hiện có hiệu quả những quy định này trong thực tế. Một trong những đóng góp lớn nhất mà Nhà nước có thể tạo ra để vận hành tốt hơn chính sách đất đai trong thời gian tới là cung cấp quyền về đất đai có đảm bảo, giảm các chi phí liên quan đến những giao dịch về đất, xây dựng cơ sở hạ tầng để gia tăng giá trị của đất và cung cấp mạng lưới an sinh để tránh việc phải bán tháo đất đai, giải quyết

thỏa đáng vấn đề đền bù giải tỏa, tái định cư.

*** Hệ thống quy định pháp luật**

Yếu tố về hệ thống văn bản pháp luật: các quy định về trong quá trình thực hiện giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai cần được quy định rõ trong các văn bản pháp luật. Hệ thống pháp luật về giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai cần đảm bảo quy định rõ ràng, chi tiết và có hướng dẫn cụ thể về phương thức, trình tự, thủ tục, chế tài, đảm bảo thực hiện bằng các công cụ

như thế nào...Ngoài ra, hệ thống văn bản cần mang tính chất dự báo, các quy định mang tính chất điều chỉnh, phạm vi điều chỉnh rộng và hiệu quả.

Vấn đề giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai hiện nay đã và đang trở thành vấn đề được các quốc trong khu vực và trên thế giới quan tâm, chú trọng. Đối với vấn đề giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nói riêng ở nước ta hiện nay đã và đang trở thành vấn đề nhận được nhiều quan tâm của các cơ quan NN có thẩm quyền và toàn xã hội. Nhận thức được tầm quan trọng của lĩnh vực này, đáp ứng nhu cầu phát triển của đất nước cũng như điều chỉnh hiệu quả các quan hệ xã hội phát sinh thì pháp luật ngày càng được sửa đổi, bổ sung một cách hoàn thiện hơn, trong đó có nội dung về đề giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai.

Ở nước ta hiện nay, tại Hiến pháp 2013 – luật cơ bản của nhà nước có giá trị pháp lý cao nhất là cơ sở pháp lý cơ bản cho văn bản luật và dưới luật triển khai chi tiết quy định về vấn đề này. Cùng với Hiến pháp, các văn bản luật cũng quy định theo hướng ngày càng hoàn thiện và phù hợp hơn về nội dung giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai ở nước ta, đáp ứng với yêu cầu chính trị, quá trình xây dựng kinh tế - xã hội ở nước ta trong tình hình mới. Ngoài ra, các quy định về giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai còn được quy định tại Luật khiếu nại và các văn bản hướng dẫn thi hành.

Như vậy, có thể thấy pháp luật quy định khá thống nhất và xuyên suốt về vấn đề giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Điều này tạo điều kiện để bảo vệ tốt nhất quyền và lợi ích của các chủ thể ở nước ta hiện nay; thể hiện rõ nét sự quan tâm thường xuyên và ý nghĩa của Đảng và Nhà nước ta đối với vấn đề này ở nước ta. Đồng thời, cùng với hoạt động ban hành các văn bản hướng dẫn nêu trên đã giúp cho quá trình áp dụng những quy định của pháp luật về giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai ở nước ta được thực hiện một cách hoàn thiện hơn.

Phù hợp với xu thế phát triển trên thế giới hiện nay là vừa xây dựng và phát triển kinh tế xã hội nhưng đề cao vấn đề giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai nhằm phát triển một cách bền vững. Từ đó, hình thành nền tảng pháp lý cơ bản trong việc thực thi giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trong tiến trình phát triển đất nước ta hiện nay và trong tương lai.

*** Tổ chức bộ máy và con người**

Yếu tố về cơ cấu tổ chức các cơ quan có thẩm quyền trong thực hiện pháp luật về khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai làm tăng hiệu quả thực hiện pháp luật về vấn đề này. Việc kiện toàn bộ máy tổ chức từ Trung ương xuống địa phương, tổ chức mang tính chất hệ thống chính là điều kiện tiên quyết trong việc bắt buộc các chủ thể có QLNN phải thực hiện các thủ tục theo quy định của pháp luật quy định. Yếu tố về con người trong quá giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai cũng góp phần quan trọng không thể tách rời trong hoạt động nói trên. Năng lực, trình độ của đội ngũ cán bộ, môi trường làm việc, trình độ năng lực của các cán bộ, công chức, cơ sở vật chất là những yếu tố căn bản cho việc khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Môi trường làm việc tốt của cơ quan, người tiến hành tố tụng trong giải quyết khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là một trong những yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sự phát triển của cán bộ, công chức cũng như quyết định đến chất lượng, hiệu quả hoạt động của cơ quan, tổ chức, đơn vị trong lĩnh vực này nói riêng và thi hành pháp luật nói chung. Ngoài ra, cần thực hiện đào tạo, bồi dưỡng theo đúng yêu cầu tiêu chuẩn của mỗi chức danh, ngạch, bậc cán bộ, công chức và yêu cầu nhằm phục vụ cho quá trình thực hiện nhiệm vụ của các cơ quan nhà nước có trách nhiệm khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Quá trình xây dựng môi trường làm việc cũng như nâng cao chất lượng trình độ cho các cán bộ, công chức làm công tác trong lĩnh vực này là một trong những

nội dung, nhiệm vụ hàng đầu mà cơ quan, tổ chức hay đơn vị phải quan tâm thực hiện, đáp ứng với yêu cầu công việc, nhiệm vụ đã được đề ra.

Môi trường làm việc, trình độ năng lực của các CBCC, cơ sở vật chất là những yếu tố căn bản trong thực hiện chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan HCNN nhằm bảo đảm quyền con người trong lĩnh vực này. Môi trường làm việc tốt là một trong những yếu tố quan trọng ảnh hưởng đến sự phát triển của CBCC giúp việc cũng như quyết định đến chất lượng, hiệu quả hoạt động của cơ quan nhà nước trong lĩnh vực này nói riêng và thi hành pháp luật nói chung. Thực tế cho thấy không ít cơ quan, tổ chức, đơn vị có môi trường làm việc, năng lực trình độ của các cán bộ, công chức chưa tốt dẫn đến những hậu quả có thể nhìn thấy được như: Chất lượng, hiệu quả làm việc kém; mất đoàn kết; thậm chí cán bộ, công chức có trình độ, năng lực xin thôi việc hoặc chuyển công tác... Để xây dựng một môi trường làm việc tốt, mỗi cơ quan hành chính nhà nước cần phải xác định đây là nhiệm vụ cần được ưu tiên hàng đầu song song với việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ trên từng lĩnh vực nói chung và trong việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ của CQHCCNN nhằm bảo đảm cho hoạt động khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai. Việc bảo đảm điều kiện về cơ sở vật chất như phòng làm việc, bàn, ghế, điện thoại, máy vi tính... và các máy móc kỹ thuật hỗ trợ cho việc thực hiện nhiệm vụ chuyên môn. Tùy theo điều kiện thực tế của cơ quan, đơn vị để trang bị cho cán bộ, công chức nhưng phải đảm bảo các yếu tố của một cơ quan, công sở. Ngoài ra, cần thực hiện đào tạo, bồi dưỡng theo đúng yêu cầu tiêu chuẩn của mỗi chức danh, ngạch, bậc cán bộ, công chức và yêu cầu nhằm phục vụ cho quá trình thực hiện nhiệm vụ của các cơ quan nhà nước có trách nhiệm quản lý về hoạt động khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai.

Quá trình xây dựng môi trường làm việc cũng như nâng cao chất lượng trình độ cho các cán bộ, công chức làm công tác trong lĩnh vực này là một trong những nội

dung, nhiệm vụ hàng đầu mà cơ quan, tổ chức hay đơn vị phải quan tâm thực hiện, đáp ứng với yêu cầu công việc, nhiệm vụ đã được đề ra.

*** Ý thức chấp hành pháp luật**

Ý thức pháp luật của các chủ thể trong thi hành pháp luật là một trong những yếu tố đảm bảo cho việc thi hành pháp luật khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trong thực tế. Ý thức pháp luật đầu tiên là ý thức trong việc tuân thủ pháp luật của chính các chủ thể thực thi pháp luật về đất đai. Đó cũng là sự hiểu biết và tôn trọng pháp luật là cơ sở để mỗi cá nhân hình thành ý thức tuân theo pháp luật. Do đó, các cơ quan nhà nước cần thực hiện tốt các biện pháp tuyên truyền, giáo dục ý thức tôn trọng các quy định về giải quyết khiếu nại cho đội ngũ cán bộ làm công tác thi hành pháp luật về đất đai. Bằng việc áp dụng, xử lý các hành vi vi phạm trong thực tiễn một cách nghiêm minh, kịp thời và đúng đắn từ đó giữ vững niềm tin của nhân dân trước pháp luật. Mỗi chủ thể trong quá trình thực thi pháp luật nói chung thì việc làm đầu tiên không phải là xử lý các hành vi vi phạm mà chính bản thân chủ thể thi hành pháp luật phải tuân thủ các quy định về pháp luật nói chung. Trong thực tế về cơ bản các chủ thể thi hành pháp luật đã hình thành ý thức tự giác cao, các cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền ở địa phương đã thực thi pháp luật một cách thường xuyên, liên tục và cương quyết.

*** Các nguồn lực về kinh tế, xã hội**

Đất đai là một trong những lĩnh vực quan trọng và có nhiều ảnh hưởng đến quá trình phát triển kinh tế - xã hội của mỗi một quốc gia. Xã hội ngày càng phát triển, nhu cầu sử dụng đất để làm nhà ở, kinh doanh ngày càng tăng thị trường giao dịch bất động sản trở nên sôi động, hoạt động liên quan đến đất đai. Khi giá trị QSDĐ tăng cao các chủ thể tham gia quan hệ có liên quan đến đất đai, không thực hiện đầy đủ các điều khoản đã thỏa thuận theo hợp đồng nên kéo theo các tranh

chấp về QSDĐ tăng. Để giải quyết các bất đồng, mâu thuẫn giữa các bên, các cơ quan có thẩm quyền giải quyết tranh chấp cần lựa chọn các quy định của pháp luật để làm căn cứ cho việc giải quyết được đảm bảo.

Sự phát triển kinh tế xã hội ảnh hưởng đến các quy định của pháp luật, khi xã hội phát triển nhu cầu điều chỉnh các quan hệ mới phát sinh. Do đó, cần phải có pháp luật để điều chỉnh các quan hệ xã hội đó, các quy định của pháp luật phải phù hợp với thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội. Vì vậy, việc ban hành các quy định của pháp luật trong lĩnh vực đất đai cần phải dựa trên sự phát triển của nền kinh tế, xã hội để kịp thời điều chỉnh các tranh chấp xảy ra. Hiện nay, đa phần các tranh chấp đất đai đều mong muốn được thực hiện nhanh chóng và đảm bảo tính cưỡng chế của cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Mặc dù việc lựa chọn Tòa án là phương thức tối ưu song đối với hoạt động giải quyết tranh chấp đất đai của cơ quan hành chính nhà nước đã và đang nhận được sự lựa chọn của các chủ thể trong tranh chấp đất đai nói chung trên thực tế. Bên cạnh đó, việc áp dụng phương thức này vừa đảm bảo tính nhanh chóng, quyền và lợi ích các chủ thể cũng như tiết kiệm thời gian, chi phí, đảm bảo tính nhân văn trong quá trình áp dụng nên việc lựa chọn là hoàn toàn cần thiết khi được thực hiện tại các địa phương nói chung.

Quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước cũng có nhiều tác động đến sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước và quy định của pháp luật, sự phát triển và kế thừa những thành tựu về khoa học công nghệ và áp dụng khoa học công nghệ vào thực tiễn đã nâng cao hiệu quả phát triển kinh tế và tri thức con người trong điều kiện mới, trong tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế của nước ta như hiện nay, đòi hỏi phải có một nền pháp chế phù hợp để thúc đẩy kinh tế trong nước phát triển, phù hợp với pháp luật quốc tế để mở rộng giao lưu, hợp tác trong các lĩnh vực của đời sống kinh tế xã hội. Muốn thúc đẩy sự phát triển của quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa, hiện đại hóa và quá trình hội nhập kinh tế quốc tế trong

lĩnh vực đất đai cần phải có những quy định pháp luật phù hợp với điều kiện trong nước và quốc tế nhằm kịp thời điều chỉnh các tranh chấp phát sinh, nâng cao hiệu quả quản lý của

Nhà nước và thúc đẩy kinh tế xã hội phát triển.

Mỗi thời kỳ phát triển kinh tế - xã hội đều có sự điều chỉnh của pháp luật, khi kinh tế xã hội phát triển thì pháp luật cũng phải được ban hành, sửa đổi để phù hợp với sự phát triển của nền kinh tế để thúc đẩy kinh tế phát triển và đảm bảo pháp luật được thực thi trong đời sống xã hội. Vì vậy, sự phát triển kinh tế - xã hội có ảnh hưởng rất lớn đến chính sách pháp luật của Nhà nước. Pháp luật và sự phát triển kinh - tế xã hội có mối quan hệ mật thiết thúc đẩy qua lại lẫn nhau, pháp luật phù hợp sẽ thúc đẩy kinh tế xã hội phát triển và thông qua pháp luật để Nhà nước thống nhất quản lý các lĩnh vực của đời sống.

Tiểu kết chương 1

Khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai là một chế định pháp lý quan trọng, là cơ sở cần thiết trong việc thiết lập và hoàn chỉnh một hệ thống pháp luật về đất đai ở nước ta hiện nay. Việc xác định đặc điểm, tính tất yếu, những yếu tố đảm bảo trong việc khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai trong lĩnh vực này sẽ hỗ trợ một phần lớn trong việc thiết lập các quy phạm pháp luật chặt chẽ nhằm hoàn thiện hơn nữa hệ thống pháp luật về đất đai tại Việt Nam. Đây là nhiệm vụ quan trọng đối với nước ta trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước, đảm bảo hài hoà giữa phát triển kinh tế và đất đai. Đồng thời, còn bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho các chủ thể khi tham gia vào quan hệ xã hội trong lĩnh vực này. Cùng với thời gian thì những quy định về khiếu nại và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai đã được thay đổi nhằm phù hợp hơn với sự phát triển kinh tế - xã hội ở nước ta. Qua đó, đảm bảo hoạt động thực hiện pháp luật là quá trình đưa pháp luật vào đời sống, áp dụng những quy định trong văn bản vào hiện thực, góp phần đảm

bảo tính nghiêm minh của pháp luật. Chương I của Luận văn đã phân tích một cách khái quát cơ sở lý luận của việc khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai ở nước ta hiện nay, bao gồm: Khái niệm và đặc điểm về khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, pháp luật đất đai, vai trò của pháp luật trong đất đai và khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai, các yếu tố đảm bảo cho quá trình xử lý trong lĩnh vực này. Đồng thời, trên cơ sở xem xét kinh nghiệm một số quốc gia trên thế giới vận dụng vào nước ta trong tình hình mới. Trên cơ sở lý luận về khiếu nại về giải quyết tranh chấp đất đai ở Chương I, tác giả vận dụng thực tiễn tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận đánh giá tình hình thi hành pháp luật, kết quả đạt được trong việc áp dụng và những hạn chế, khó khăn gặp phải trong quá trình thi hành, từ đó tìm ra nguyên nhân của những kết quả đạt được cũng như nguyên nhân của những hạn chế được trình bày trong Chương 2 của luận văn.

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG GIẢI QUYẾT KHIẾU NẠI QUYẾT ĐỊNH GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẤT ĐAI TẠI HUYỆN HÀM THUẬN BẮC, TỈNH BÌNH THUẬN GIAI ĐOẠN 2016-2019

2.1. Khái quát huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

2.2. Thực trạng ban hành cơ chế khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

2.3. Thực trạng khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận trong giai đoạn 2016-2019

2.3.1. Các nguyên nhân dẫn đến tình trạng khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

2.3.2. Những kết quả đạt được về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

2.3.2. Khó khăn, vướng mắc và nguyên nhân trong công tác khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

Tiểu kết chương 2

Chương 3

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIẢI QUYẾT KHIẾU NẠI VỀ GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP ĐẤT ĐAI TẠI HUYỆN HÀM THUẬN BẮC, TỈNH BÌNH THUẬN GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

3.1. Phương hướng nâng cao hiệu quả khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai ở huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai do tại huyện Hàm Thuận Bắc, tỉnh Bình Thuận

3.2.1. Giải pháp hoàn thiện pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

3.2.2. Giải pháp đảm bảo thực hiện pháp luật về khiếu nại quyết định giải quyết tranh chấp đất đai

Tiểu kết chương 3

KẾT LUẬN

TÀI LIỆU THAM KHẢO

A. Văn bản quy phạm pháp luật

1. Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam năm 1946 (ngày 09/11/1946)
 2. Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam năm 1959 (ngày 31/12/1959)
 3. Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam năm 1980 (ngày 18/12/1980) 4.
- Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam năm 1992 (ngày 15/4/1992)
5. Hiến pháp nước CHXHCN Việt Nam năm 2013 (ngày 28/11/2013)
 6. Bộ luật dân sự năm 1995 (Luật số 44-L/CTN, ngày 28/10/1995)
 7. Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2004 (Luật số 24/2004/QH11, ngày 15/6/2004)
 8. Bộ luật Dân sự năm 2005 (Luật số 33/2005/QH11, ngày 14/6/2005)
 9. Bộ luật dân sự năm 2015 (Luật số: 91/2015/QH13 ngày 24/11/2015)
 10. Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2015 (Luật số 92/2015/QH13, ngày 25/11/2015)
 11. Pháp lệnh giải quyết khiếu nại, tố cáo ngày 01/8/1991
 12. Luật khiếu nại, tố cáo năm 1998 (Luật số 09/1998/QH10, ngày 02/12/1998)
 13. Luật khiếu nại, tố cáo năm 2004 sửa đổi bổ sung Luật khiếu nại tố cáo năm 1998 (Luật số 26/2004/QH11, ngày 15/6/2004)
 14. Luật khiếu nại năm 2011 (Luật số 02/2011/QH13 ngày 11/11/2011)
 15. Luật đất đai năm 1987 (Luật số 3-LCT/HĐNN8, ngày 29/12/1987)
 16. Luật đất đai năm 1993 (Luật số **24-L/CTN**, ngày 14/7/1993)
 17. Luật đất đai năm 2003 (Luật số 13/2003/QH11, ngày 26/11/2003)
 18. Luật đất đai năm 2013 (Luật số 03/2011/QH13 ngày 29/11/2013)

19. Nghị định số 68/2018/NĐ-CP ngày 15/5/2018 quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật khiếu nại
20. Thông tư số 11/2018/TT-BTP ngày 30/7/2018 bãi bỏ một số văn bản quy phạm pháp luật do Bộ trưởng Bộ Tư pháp ban hành, liên tịch ban hành trong lĩnh vực bồi thường Nhà nước
21. Nghị định số 47/2014/NĐ-CP ngày 15/5/2014 quy định về bồi thường, hỗ trợ, tái định cư khi Nhà nước thu hồi đất

B. Tài liệu tham khảo

22. Ban Cán sự Đảng Tòa án nhân dân tối cao (2008), Báo cáo tổng kết công tác giải quyết bồi thường theo Nghị quyết 388,
23. Đinh Trung Tụng (chủ biên) (2009), Những vấn đề cơ bản của Luật khiếu nại năm 2009, Nxb Tư pháp,
24. Ban Chấp hành Trung ương, Ban Chỉ đạo cải cách tư pháp Trung ương (2009), Báo cáo số 01/BC-CCTP ngày 18/02/2009 sơ kết 3 năm thực hiện Nghị quyết số 49 của Bộ Chính trị về Chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020, tr.2-14
25. Nguyễn Phú Trọng, Trần Xuân Sầm (2001), *Luận cứ khoa học cho việc nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, Nxb Chính trị quốc gia,
26. Nguyễn Duy Quý, Nguyễn Tất Viễn (đồng chủ biên) (2010), Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của dân, do dân, vì dân - Lý luận và thực tiễn, Nxb Chính trị quốc gia,
27. Bộ Tư pháp, Báo cáo chuyên đề về tình hình thi hành Luật khiếu nại trong 6 tháng đầu năm 2010 (Báo cáo chuyên đề phục vụ Hội nghị giao ban trực tuyến sơ kết công tác tư pháp 6 tháng đầu năm 2010),

28. Nguyễn Kiên Giang (2011), "Những nội dung cơ bản của Luật khiếu nại", *Tạp chí Dân chủ và Pháp luật*, Số chuyên đề Pháp luật về Cơ chế giải quyết khiếu nại về bồi thường, tái định cư khi Nhà nước thu hồi đất, tr.18-36
29. Bộ Tư pháp (2011), Tài liệu phục vụ Hội nghị chuyên đề về một số lĩnh vực công tác tư pháp năm 2011, Báo cáo ngày 17/8/2011 về Tình hình triển khai thực hiện Luật khiếu nại và kiện toàn tổ chức, biên chế thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước về công tác bồi thường
30. Nguyễn Đỗ Kiên (2014), Thực hiện pháp luật về cơ chế giải quyết khiếu nại về bồi thường, tái định cư khi Nhà nước thu hồi đất do công chức cơ quan hành chính Nhà nước gây ra ở Việt Nam, Học viên Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

C. Tài liệu tham khảo trên website

31. <http://www.duthaoonline.com.vn>
32. <http://www.chinhphu.vn>
<http://www.luatvietnam.com.vn>
34. <http://lsvn.vn/nguyen-cuu-trao-doi/phan-tich-nguyen-cuu/luat-trach-nhiem-boi-thuong-cua-nha-nuoc-va-van-de-bao-ve-quyen-con-nguoi28120.html>
35. <http://tcnn.vn/news/detail/41592/Trach-nhiem-hoan-tra-cua-nguoi-thi-hanh-cong-vu-trong-Luat-Trach-nhiem-boi-thuong-cua-Nha-nuoc-nam2017.html>

